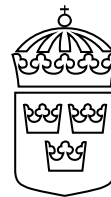

Regeringens proposition

2023/24:50

En skyldighet att lämna uppgifter till Adoptionskommissionen

Prop.
2023/24:50

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 7 december 2023

Ulf Kristersson

Camilla Waltersson Grönvall
(Socialdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en ny lag om skyldighet för myndigheter och sådana sammanslutningar som är auktoriserade för förmedling av barn från utlandet för adoption att lämna uppgifter till Adoptionskommissionen (S 2021:08). Uppgiftsskyldigheten innebär att myndigheter och auktoriserade sammanslutningar, på begäran av Adoptionskommissionen, ska lämna uppgifter som de förfogar över och som kommissionen behöver för att fullgöra sitt utredningsuppdrag i den del som rör kartläggning och analys av adoptionsverksamheten.

Det föreslås också att sekretess ska gälla för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden hos Adoptionskommissionen i dess verksamhet som rör kartläggning och utredning av Sveriges internationella adoptionsverksamhet, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs. För uppgift i en allmän handling föreslås att sekretessen ska gälla i högst 70 år.

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 mars 2024.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	4
2	Lagtext	5
2.1	Förslag till lag om skyldighet att lämna uppgifter till Adoptionskommissionen	5
2.2	Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)	6
3	Ärendet och dess beredning	8
4	Tillämpliga sekretessregler	9
4.1	Rätten att ta del av allmänna handlingar	9
4.2	Allmänna bestämmelser om sekretess och tystnadsplikt	9
4.3	Sekretess hos Adoptionskommissionen	10
4.3.1	Kommissionen omfattas av offentlighets- och sekretesslagen	10
4.3.2	Sekretessbestämmelser som är tillämpliga i kommissionens verksamhet.....	10
4.3.3	Bestämmelser om sekretess och tystnadsplikt som är tillämpliga hos andra offentliga och enskilda aktörer	11
5	Nya bestämmelser om uppgiftsskyldighet och sekretess	12
5.1	En uppgiftsskyldighet för myndigheter och auktoriserade sammanslutningar	12
5.2	En ny bestämmelse om sekretess hos kommissionen för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden	20
5.3	Personuppgiftsbehandling	26
6	Ikraftträdande.....	32
7	Konsekvenser.....	33
7.1	Konsekvenser av uppgiftsskyldigheten	33
7.2	Konsekvenser av sekretess hos Adoptionskommissionen	34
8	Författningskommentar.....	35
8.1	Förslaget till lag om skyldighet att lämna uppgifter till Adoptionskommissionen.....	35
8.2	Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)	35
Bilaga 1	Sammanfattning av promemorian Uppgiftsskyldighet för myndigheter och auktoriserade sammanslutningar för förmedling av barn från utlandet samt stärkt skydd för enskildas uppgifter i Adoptionskommissionens verksamhet (S2023/02222).....	37
Bilaga 2	Promemorians lagförslag.....	38
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	41

Bilaga 4	Lagrådets yttrande	42	Prop. 2023/24:50
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 7 december 2023		43	

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om skyldighet att lämna uppgifter till Adoptionskommissionen.
2. Riksdagen antar regeringens förslag lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om skyldighet att lämna uppgifter till Adoptionskommissionen

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Myndigheter och sådana sammanslutningar som är auktoriserade för förmedling av barn från utlandet för adoption ska på begäran av Adoptionskommissionen (S 2021:08) lämna uppgifter som de förfogar över, om kommissionen behöver uppgifterna för att fullgöra sitt utredningsuppdrag i den del som rör kartläggning och analys av Sveriges internationella adoptionsverksamhet.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2024.

2.2 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 42 kap. 9 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

42 kap.

9 §¹

Sekretess gäller för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden hos

1. kommissionen för granskning av de svenska säkerhetstjänsternas författningsskyddande verksamhet i dess verksamhet för sådan granskning, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men,

2. kommissionen för utvärdering av nationell krishanteringsförmåga med anledning av naturkatastrofen i Asien i dess verksamhet för sådan utvärdering, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs,

3. kommissionen för granskning av regeringens, Utrikesdepartementets och utlandsmyndigheternas arbete med att uppnå frigivning av två svenska medborgare i utlandet (UD 2021:01) i dess verksamhet för sådan granskning, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs,

4. sannings- och försoningskommissionen för tornedalningar, kväner och lantalaiset (Ku 2020:01) i dess granskande verksamhet, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs, *och*

5. sanningskommissionen för det samiska folket (Ku 2021:02) i dess granskande verksamhet, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs.

4. sannings- och försoningskommissionen för tornedalningar, kväner och lantalaiset (Ku 2020:01) i dess granskande verksamhet, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs,

5. sanningskommissionen för det samiska folket (Ku 2021:02) i dess granskande verksamhet, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs, *och*

6. Adoptionskommissionen (S 2021:08) i dess verksamhet som rör kartläggning och utredning av Sveriges internationella adoptionsverksamhet, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2024.

3 Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade den 28 oktober 2021 att ge en särskild utredare i uppdrag att kartlägga och analysera hur regelverk, organisering och processer inom Sveriges internationella adoptionsverksamhet har fungerat tillbaka i tiden fram till i dag (dir. 2021:95). Syftet med uppdraget är att klargöra förekomsten av eventuella oegentligheter inom Sveriges internationella adoptionsverksamhet och hur regeringen, berörda statliga myndigheter, kommuner, auktoriserade sammanslutningar, ideella organisationer och andra privata aktörer agerat och förhållit sig till eventuella oegentligheter utifrån respektive aktörs ansvar och roll. Utredningen ska ge vägledning för utvecklingen av Sveriges internationella adoptionsverksamhet genom att föreslå hur nuvarande regelverk, organisering och processer kan förändras och förstärkas i syfte att ytterligare stärka barnrättsperspektivet och rättssäkerheten. Utredningen (S 2021:08), som har antagit namnet Adoptionskommissionen, ska redovisa sitt uppdrag senast den 16 december 2024 (dir. 2023:113).

Adoptionskommissionen, härefter även benämnd kommissionen, har i en begäran till regeringen påpekat behovet av en bestämmelse om uppgiftsskyldighet för myndigheter och auktoriserade sammanslutningar som ger kommissionen rätt att, utan hinder av sekretess, inhämta de upplysningar och ta del av de handlingar som behövs för att fullgöra uppdraget. Vidare har kommissionen angett att det finns behov av en sekretessbestämmelse för att skydda uppgifter om enskildas personliga förhållanden i kommissionens verksamhet (S2023/00261).

Med anledning av kommissionens begäran har Socialdepartementet tagit fram promemorian Uppgiftsskyldighet för myndigheter och auktoriserade sammanslutningar för förmedling av barn från utlandet samt stärkt skydd för enskildas uppgifter i Adoptionskommissionens verksamhet (S2023/02222). En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 2*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissvaren finns tillgängliga i Socialdepartementet (S2023/02222).

I propositionen behandlas promemorians förslag.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 9 november 2023 att inhämta Lagrådets yttrande över lagförslag som överensstämmer med lagförslagen i denna proposition. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 4*. Lagrådet lämnade förslagen utan erinran.

4.1 Rätten att ta del av allmänna handlingar

Enligt tryckfrihetsförordningen, förkortad TF, ska var och en ha rätt att ta del av allmänna handlingar (2 kap. 1 § TF). En handling är allmän om den förvaras hos en myndighet och enligt särskilda bestämmelser är att anse som inkommen till eller upprättad där (2 kap. 4 § TF). Begreppet myndighet i tryckfrihetsförordningen och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL, omfattar samtliga statliga och kommunala organ, inklusive statligt tillsatta kommittéer. Riksdagen och de kommunala beslutande församlingarna omfattas inte av begreppet men de, och vissa andra organ, jämställs med myndigheter vid tillämpningen av såväl tryckfrihetsförordningen som offentlighets- och sekretesslagen (2 kap. 5 § TF och 2 kap. 2 § OSL).

Rätten att ta del av allmänna handlingar får begränsas endast om det krävs med hänsyn till vissa i 2 kap. 2 § TF angivna grunder, t.ex. skyddet för enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden. En sådan begränsning ska anges noga i en bestämmelse i en särskild lag eller, om det anses lämpligare i ett visst fall, i en annan lag som den särskilda lagen hänvisar till. Den särskilda lag som avses är offentlighets- och sekretesslagen.

4.2 Allmänna bestämmelser om sekretess och tystnadsplikt

Sekretess innebär ett förbud att röja en uppgift, oavsett om det sker muntligen, genom utlämnande av en handling eller på något annat sätt (3 kap. 1 § OSL). Sekretess gäller både mot enskilda och mot andra svenska myndigheter (8 kap. 1 § OSL). Sekretess kan även gälla inom en myndighet, nämligen mellan olika verksamhetsgrenar när dessa är att betrakta som självständiga i förhållande till varandra (8 kap. 2 § OSL). Sekretess gäller också mot utländska myndigheter och mellanfolkliga organisationer (8 kap. 3 § OSL).

En sekretessbestämmelse består i regel av tre huvudsakliga rekvisit som anger sekretessens föremål, räckvidd och styrka. Sekretessens föremål är den information som kan hemlighållas och anges i lagen genom ordet uppgift tillsammans med en precisering av uppgiftens art, t.ex. uppgift om enskilds personliga förhållanden. En sekretessbestämmelses räckvidd bestäms vanligen genom att det i bestämmelsen preciseras att sekretessen för de angivna uppgifterna bara gäller i en viss typ av ärenden, i en viss typ av verksamhet eller hos en viss myndighet. Sekretessens styrka bestäms normalt med hjälp av s.k. skaderekvisit, där det görs skillnad mellan raka och omvända skaderekvisit. Med ett rakt skaderekvisit är utgångspunkten att uppgifterna är offentliga och att sekretess bara gäller om det kan antas att en viss skada uppkommer om uppgiften röjs. Med ett omvänt skaderekvisit gäller däremot sekretess som huvudregel.

I 11 kap. OSL finns bestämmelser om överföring av sekretess. Sådana bestämmelser innebär att en sekretessbestämmelse som är tillämplig på en uppgift hos en myndighet ska tillämpas på uppgiften även av en myndighet

som uppgiften lämnas till, s.k. sekundär sekretess. Om det inte finns någon sekretessbestämmelse som är direkt tillämplig hos den mottagande myndighetens verksamhet, s.k. primär sekretess, och det inte finns någon tillämplig bestämmelse om överföring av sekretess, blir uppgiften offentlig hos den mottagande myndigheten.

I 10 kap. OSL finns sekretessbrytande bestämmelser och bestämmelser om undantag från sekretess. Sekretess till skydd för en enskild hindrar inte att en uppgift lämnas till en annan enskild eller till en myndighet, om den enskilde samtycker till det (10 kap. 1 §). Sekretess hindrar inte heller att en uppgift lämnas till en annan myndighet, om uppgiftsskyldighet följer av lag eller förordning (10 kap. 28 §).

Offentlighets- och sekretesslagen är som huvudregel inte tillämplig på privata aktörer. Däremot kan det finnas bestämmelser om tystnadsplikt i andra författningar som omfattar sådana aktörer. Att obehörigen röja uppgifter som omfattas av tystnadsplikt är straffbart enligt 20 kap. 3 § brottsbalken.

4.3 Sekretess hos Adoptionskommissionen

4.3.1 Kommissionen omfattas av offentlighets- och sekretesslagen

Kommissionen är ett sådant organ som omfattas av myndighetsbegreppet i tryckfrihetsförordningen och offentlighets- och sekretesslagen. Kommissionen kommer inom ramen för uppdraget bl.a. att hämta in uppgifter från statliga myndigheter, utlandsmyndigheter, kommuner, regioner, auktoriserade sammanslutningar, adopterade, adoptivföräldrar och adopterades intresseföreningar.

De uppgifter som behöver inhämtas från offentliga aktörer kan omfattas av sekretess enligt flera bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen. De auktoriserade sammanslutningarna är ideella organisationer och omfattas inte av offentlighets- och sekretesslagen. Däremot följer det av 13 § lagen (1997:192) om internationell adoptionsförmedling att den som är eller har varit verksam inom en auktoriserad sammanslutning inte obehörigen får röja vad han eller hon därvid fått veta om enskildas personliga förhållanden.

4.3.2 Sekretessbestämmelser som är tillämpliga i kommissionens verksamhet

Sekretessbestämmelser är vanligen utformade så att deras räckvidd är begränsad till att endast gälla i en viss typ av ärende, i en viss typ av verksamhet eller hos en viss myndighet. Vissa bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen är dock generellt tillämpliga och gäller oavsett i vilken offentlig verksamhet de förekommer. Ett exempel är den s.k. utrikessekretessen som innebär att sekretess gäller för uppgift som rör Sveriges förbindelser med en annan stat eller i övrigt rör annan stat, mellanfolklig organisation, myndighet, medborgare eller juridisk person i annan stat eller statslös, om det kan antas att det stör Sveriges mellan-

folkliga förbindelser eller på annat sätt skadar landet om uppgiften röjs (15 kap. 1 § OSL). Ett annat exempel är bestämmelsen om sekretess i förundersökningar m.m. (18 kap. 1 § OSL). Enligt bestämmelsen gäller sekretess för uppgift som hänför sig till förundersökning i brottmål, om det kan antas att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas om uppgiften röjs.

I 21 kap. OSL finns det bestämmelser om sekretess till skydd för uppgift om enskilda personliga förhållanden oavsett i vilket sammanhang uppgiften förekommer. Av 21 kap. 1 § OSL följer att sekretess gäller för uppgift som rör en enskilds hälsa eller sexualliv, såsom uppgifter om sjukdomar, missbruk, sexuell läggning, könsbyte, sexualbrott eller annan liknande uppgift, om det måste antas att den enskilde eller någon närstående till denne kommer att lida betydande men om uppgiften röjs.

De nämnda generella sekretessbestämmelserna är tillämpliga i kommissionens verksamhet i den mån kommissionen tar del av sådana uppgifter. Därutöver kan uppgifter hos kommissionen i vissa fall omfattas av s.k. statistiksekretess enligt 24 kap. 8 § OSL. Enligt den bestämmelsen gäller sekretess i sådan särskild verksamhet hos en myndighet som avser framställning av statistik för uppgift som avser enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden och som kan hänföras till den enskilde. Motsvarande sekretess gäller i andra jämförbara undersökningar som utförs t.ex. inom det statliga kommittéväsendet.

4.3.3 Bestämmelser om sekretess och tystnadsplikt som är tillämpliga hos andra offentliga och enskilda aktörer

Kommissionen kommer inom ramen för sitt uppdrag bl.a. att hämta in uppgifter från statliga myndigheter, utlandsmyndigheter, kommuner, regioner, auktoriserade sammanslutningar, adopterade, adoptivföräldrar och adopterades intresseföreningar. De uppgifter som behöver hämtas in från offentliga aktörer kan omfattas av sekretess enligt flera bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen.

De auktoriserade sammanslutningarna är ideella organisationer och omfattas inte av offentlighets- och sekretesslagen. Däremot finns bestämmelser om tystnadsplikt för de auktoriserade sammanslutningarna. Av 13 § lagen om internationell adoptionsförmedling följer att den som är eller har varit verksam inom en auktoriserad sammanslutning inte obehörigen får röja vad han eller hon därvid fått veta om enskildas personliga förhållanden.

Sekretess gäller inom socialtjänsten för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men (26 kap. 1 § OSL). Sekretess gäller vidare hos Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd i ärenden om internationella adoptionsfrågor för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs. Motsvarande sekretess gäller för handlingar som sammanslutningar som upphört med sin förmedlingsverksamhet har lämnat över till myndigheten (26 kap. 13 § OSL).

Uppgifter om enskildas personliga och ekonomiska förhållanden i adoptionsärenden kan även finnas hos Utrikesdepartementet och inom utrikesrepresentationen. Sekretess gäller där för uppgift i ärende om ekonomiskt bistånd, biträde i rättslig angelägenhet eller utredning eller annat liknande bistånd åt en enskild, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs (36 kap. 7 § första stycket OSL).

Sekretess gäller hos domstol för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs och uppgiften förekommer i ärende om adoption enligt 4 kap. föräldrabalken (36 kap. 1 § 2 OSL).

En stor mängd av de uppgifter som kommissionen behöver hämta in förvaras hos olika arkivmyndigheter. Om en arkivmyndighet får en uppgift för arkivering från en annan myndighet där uppgiften är sekretessreglerad, blir sekretessbestämmelsen tillämplig på uppgiften även hos arkivmyndigheten (11 kap. 6 § OSL).

5 Nya bestämmelser om uppgiftsskyldighet och sekretess

5.1 En uppgiftsskyldighet för myndigheter och auktoriserade sammanslutningar

Regeringens förslag: Myndigheter och sådana sammanslutningar som är auktoriserade för förmedling av barn från utlandet för adoption ska på begäran av Adoptionskommissionen lämna uppgifter som de förfogar över, om kommissionen behöver uppgifterna för att fullgöra sitt utredningsuppdrag i den del som rör kartläggning och analys av Sveriges internationella adoptionsverksamhet.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Den övervägande majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget. Till dem som tillstyrker hör *Adopterade Koreaners Förening, Adoptionskommissionen, Chileadoption.se, Hovrätten över Skåne och Blekinge, Kalmar, Malmö, Motala, Nacka, Stockholms och Västerås kommuner, Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, Riksarkivet, Sveriges ambassad i Peking* samt *Transnationellt adopterades riksorganisation*. Motala kommun anser att förslaget på ett positivt sätt underlättar kommissionens utredningsarbete och säkerställer att utredningen genomförs på ett rättssäkert och kvalitativt sätt. *Norrköpings kommun* anser att det är positivt att förslaget stärker möjligheterna att utreda eventuella missförhållanden. *Kungsbacka* och *Stockholms kommuner* framhåller att det är viktigt att kommissionen vid en begäran om utlämnande av uppgifter tydligt preciserar vilka uppgifter den anser att den behöver för att kunna fullgöra sitt uppdrag. *Lidingö kommun* saknar resonemang om hur överlämnandet

av uppgifter till kommissionen ska genomföras. Även *Sundsvalls* och *Östersunds kommuner* betonar vikten av att det skapas ett säkert sätt att föra över handlingar mellan de uppgiftsskyldiga och kommissionen. Chileadoption.se, Kungsbacka kommun, *Organisationen för vuxna adopterade och fosterbarn* och Transnationellt adopterades riksorganisation anser att en enskild vars akt granskas av kommissionen, ska informeras om detta. *Borås kommun* påpekar att det saknas en diskussion om hur ersättningsfrågan ska hanteras om det framkommer att felaktigheter begåtts i ett adoptionsärende. *Socialstyrelsen* ställer sig tveksam till förslaget och anser att det saknas en närmare analys av vilka uppgifter hos myndigheten som skulle kunna komma att omfattas. Utan närmare analys av vilken typ av information som skulle kunna bli aktuell för kommissionen att begära ut är det, anser Socialstyrelsen, svårt att bedöma om den föreslagna uppgiftsskyldigheten är proportionerlig. Exempelvis saknas resonemang om huruvida uppgifter från Socialstyrelsens hälsodataregister och socialtjänstregister skulle kunna vara sådana uppgifter som kan vara av intresse för kommissionen att begära ut.

Skälen för regeringens förslag

Behovet av en uppgiftsskyldighet

I kommissionens uppdrag ingår bl.a. att klargöra förekomsten och omfattningen av eventuella oegentligheter inom Sveriges internationella adoptionsverksamhet (dir. 2021:95). Kommissionen ska särskilt belysa oegentligheter som pekar på strukturella eller systematiska problem som har funnits eller finns i dag. Utredningsuppdraget omfattar alla former av adoptionsförmedling som finns och har funnits sedan mitten av 1900-talet samt olika former av privat och enskild adoption där ingen egentlig förmedling sker. Uppdraget är även framåtblickande och kommissionen ska föreslå författningsändringar och andra åtgärder som behövs, med utgångspunkt i kommissionens kartläggning och resultat i övrigt.

Regeringen bedömer att kommissionen behöver kunna granska individuella adoptionsakter för att på ett tillfredsställande sätt kunna genomföra uppdraget att klarlägga eventuellt förekommande systematik i Sveriges internationella adoptionsverksamhet och för att kunna bedöma om det förekommit eller förekommer oegentligheter inom adoptionsverksamheten. Kommissionen behöver t.ex. kunna klarlägga grunderna för ett beslut om adoption och granska dokumentationen om att ett visst barn har blivit tillgängligt för adoption. Vidare behöver kommissionen ta del av uppgifter om bl.a. ursprungsföräldrar, varifrån barnet kommer och uppgifter om samtycke. Uppgifterna kan finnas hos Riksarkivet eller i något av lands- eller stadsarkiven, liksom hos myndigheters, kommuners och domstolars arkiv. Därutöver förvarar verksamma auktoriserade sammanslutningar handlingar, exempelvis akter över individuella adoptionsförmedlingsärenden.

Kommissionen har i uppdrag att utreda internationella adoptioner från Chile och Kina (dir. 2021:95). Kommissionen har därutöver först beslutat att utreda internationella adoptioner från Colombia, Sri Lanka, Sydkorea och Polen. Därefter har kommissionen beslutat att även utreda internationella adoptioner från Etiopien. De sex ursprungsländerna Chile, Kina, Colombia, Sri Lanka, Sydkorea och Polen omfattar totalt omkring 26 000

internationellt adopterade, vilket motsvarar 44 procent av de totalt ca 60 000 internationellt adopterade i Sverige. Kommissionen avser att granska ett representativt urval av adoptionsakter avseende internationella adoptioner. Från de sex ursprungsländerna Chile, Kina, Colombia, Sri Lanka, Sydkorea och Polen uppgår ett sådant urval till mellan 300 och 2 000 individuella akter.

I en stor del av det material som kommissionen behöver ta del av för att kunna genomföra sitt uppdrag finns det känsliga uppgifter om personliga förhållanden som omfattas av sekretess och tystnadsplikt.

Ett sätt att möjliggöra för kommissionen att få ta del av sekretessbelagda uppgifter är att begära in samtycke från de personer vars uppgifter omfattas av sekretess. Att kontakta ett representativt urval av adopterade från aktuella ursprungsländer bedömer regeringen dock vara mycket administrativt betungande för kommissionen och det bedöms inte heller vara praktiskt genomförbart. Kommissionen kan inte heller med stöd av samtycke få in ett tillräckligt underlag eftersom de sekretessbelagda uppgifterna kan avse avlidna. Det är inte heller självklart att en adopterad person som begär ut sin egen akt skulle få ut samtliga uppgifter i akten (jfr prop. 2003/04:131 s. 46). Det skulle även kunna upplevas som obehagligt för en enskild att uppmanas att lämna ut uppgifter ur det egna adoptionsärendet till en statlig utredning. Kommissionen har inte heller i uppdrag att redovisa eventuella oegentligheter i individuella adoptionsärenden, varför det kan vara påfrestande för den som gett ut sin adoptionsakt till kommissionen att inte få reda på om det förekommit oegentligheter i det egna adoptionsärendet. Därutöver kan uppgifterna omfattas av sekretessbestämmelser som syftar till att skydda det allmännas intressen och som det inte kan göras avkall på genom att enskilda lämnar sitt samtycke.

För att säkerställa att kommissionen får del av de uppgifter som den behöver för att kunna genomföra sitt uppdrag på ett tillfredsställande sätt bedömer regeringen därför att en bestämmelse om uppgiftsskyldighet bör införas.

Uppgiftsskyldigheten bör införas i en särskild lag

Uppgiftsskyldighet för myndigheter kan föras in i lag eller förordning. När det gäller sekretessbrytande regler som avser uppgifter om enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden måste dock hänsyn tas till att var och en enligt 2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen, förkortad RF, gentemot det allmänna är skyddad mot betydande intrång i den personliga integriteten, om det sker utan samtycke och innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden. En inskränkning i denna fri- och rättighet får enligt 2 kap. 20 § första stycket 2 RF endast göras i lag. Detta innebär att en uppgiftsskyldighet i förhållande till en svensk myndighet som omfattar uppgifter om enskilda i vissa fall kan behöva regleras genom lag (prop. 2009/10:80 s. 184).

Även om uppgiftsskyldigheten för myndigheter skulle kunna regleras på förordningsnivå så måste uppgiftsskyldigheten för auktoriserade samman slutningar och kommuner enligt 8 kap. 2 § 2 och 3 RF regleras genom lag. Regeringen anser mot denna bakgrund att det är lämpligast att bestämmelser om uppgiftsskyldigheten hålls samman i en gemensam reglering.

Vilka bör omfattas av uppgiftsskyldigheten?

Den föreslagna uppgiftsskyldigheten bör enligt regeringens mening gälla myndigheter, såväl statliga som kommunala. Mot bakgrund av att kommissionens uppdrag omfattar en avsevärd tid tillbaka är det ett flertal olika myndigheter som kan förvara relevanta uppgifter. Uppgiftsskyldigheten bör därför omfatta samtliga myndigheter som kan ha uppgifter av betydelse för kommissionens uppdrag. Regeringen bedömer att det framför allt är följande myndigheter som kommer att beröras av skyldigheten att lämna ut uppgifter:

- Riksarkivet (förvarar handlingar med bl.a. uppgifter från Statens nämnd för internationella adoptionsfrågor, Myndigheten för internationella adoptionsfrågor samt andra handlingar som har överlämnats för arkivering från tidigare sammanslutningar eller ideella organisationer som har förmedlat internationella adoptioner),
- Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd,
- Socialstyrelsen,
- kommunernas socialnämnder,
- allmänna domstolar (i huvudsak tingsrätter),
- Stockholms stadsarkiv (förvarar bl.a. handlingar från Stockholms tingsrätt), och
- utlandsmyndigheterna.

Därutöver bör uppgiftsskyldigheten omfatta sådana sammanslutningar som är auktoriserade för förmedling av barn från utlandet för adoption. För sådana enskilda aktörer gäller tystnadsplikt. I de fall där det finns sekretessbrytande bestämmelser för myndigheter i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL, har även den som bedriver enskild verksamhet rätt att lämna uppgifter på motsvarande sätt, utan att rövandet anses obehörigt (prop. 2005/06:141 s. 63, prop. 2005/06:161 s. 82 och 93 samt prop. 2007/08:126 s. 133). Ett utlämnande av en uppgift som är tillåtet för en myndighet enligt offentlighets- och sekretesslagen ska inte heller anses vara ett obehörigt rövande.

Det är proportionerligt att införa en uppgiftsskyldighet

Bestämmelser om sekretess och tystnadsplikt syftar i första hand till att värna om enskildas integritet. En utgångspunkt är därför att information som omfattas av sekretess och tystnadsplikt inte ska vidarebefordras utanför den verksamhet i vilken den hämtats in. Kommissionen har dock behov av att kunna hämta in de uppgifter som behövs för att genomföra utredningsuppdraget på ett tillfredsställande sätt. Uppgifterna avser ofta personliga förhållanden och kan vara känsliga. Det måste beaktas att var och en enligt 2 kap. 6 § RF är skyddad gentemot det allmänna mot betydande intrång i den personliga integriteten, om det sker utan samtycke och innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden. Denna rättighet får enligt 2 kap. 20 och 21 §§ RF endast begränsas för att tillgodose ändamål som är godtagbara i ett demokratiskt

samhälle. Begränsningen får aldrig gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till det ändamål som har motiverat den.

En reglering i lag som anger att uppgifter ska lämnas kan därför endast införas om skälen för det är starkare än det integritetsintrång som utlämnandet innebär för den enskilde. Den uppgiftsskyldighet som föreslås kan enligt regeringens uppfattning inte anses innebära ett sådant betydande intrång i den personliga integriteten att bestämmelsen blir tillämplig.

En ökad spridning av personuppgifter ökar risken för intrång i den personliga integriteten. För att minska risken för intrång i den enskildes integritet kan avidentifierade uppgifter övervägas. Att enbart använda avidentifierade uppgifter innebär enligt regeringens uppfattning dock att kommissionen inte fullt ut skulle få del av de uppgifter den behöver. Exempelvis kan det vara nödvändigt att få uppgifter på personnivå avseende en institution, en tjänsteman, privatperson eller privat aktör som främjat eller förmedlat barn för internationell adoption, för att kunna visa på ett upprepat och systematiskt mönster i förmedlingsverksamheten. Det skulle även vara både tids- och resurskrävande för de uppgiftsskyldiga att avidentifiera alla uppgifter.

Uppdraget att granska om det förekommer eller har förekommit oegentligheter syftar till att det ska vara möjligt att dra lärdomar som kan vara vägledande i utvecklingen av Sveriges internationella adoptionsverksamhet och ytterligare stärka barnrättsperspektivet och rättssäkerheten. Regeringen bedömer att behovet av att kommissionen får ta del av uppgifterna är starkare än det integritetsintrång som utlämnandet innebär för den enskilde. Begränsning bör dock ske på så sätt att uppgiftsskyldigheten enbart ska omfatta de uppgifter som kommissionen bedömer behövs för att fullgöra den delen av utredningsuppdraget som rör kartläggning och analys av Sveriges internationella adoptionsverksamhet. Regeringen delar således inte *Socialstyrelsens* farhåga att den föreslagna uppgiftsskyldigheten är oproportionerlig. Vad gäller *Socialstyrelsens* synpunkt om att det behövs en närmare analys av vilken typ av information som kan bli aktuell för kommissionen att begära ut från myndigheten, exempelvis uppgifter från *Socialstyrelsens* hälsodataregister och socialtjänstregister, så beskrivs det övergripande i avsnitt 5.3 vilka uppgifter som kommissionen kan behöva för att fullgöra sitt utredningsuppdrag. Regeringen vill framhålla att det ytterst är en fråga för kommissionen att bedöma vilka uppgifter som den behöver. Regeringen bedömer dock att det knappast kan behövas uppgifter från olika myndigheters databaser annat än i något enstaka ärende. En mer uttömmande uppräknning av vilka uppgifter som uppgiftsskyldigheten avser är enligt regeringens inte möjlig eller lämplig att göra.

Tydlighet och sättet för utlämnande av uppgifter

Kungsbacka och *Stockholms kommuner* framför att det är viktigt att kommissionen vid en begäran om utlämnande av uppgifter tydligt preciserar vilka uppgifter den anser att den behöver för att kunna fullgöra sitt uppdrag. Kommunerna betonar vidare att det är viktigt att endast uppgifter som är nödvändiga lämnas ut, särskilt när uppgifterna omfattas av sekretess eller tystnadsplikt.

Regeringen delar kommunernas bedömning att kommissionens begäran om uppgifter bör vara så tydligt preciserad som möjligt. Det är inte nödvändigt att bestämmelsen i fråga utformas med utgångspunkt från att uppgifterna kan vara hemliga. Däremot krävs det för att bestämmelsen ska beaktas att den uppfyller vissa krav på konkretion. Den kan ta sikte på utlämnande av uppgifter av ett speciellt slag, gälla en viss myndighets rätt att få del av uppgifter i allmänhet eller avse en skyldighet för en viss myndighet att lämna andra myndigheter information (prop. 1979/80:2 del A s. 322). Vid en begäran om utlämnande av uppgifter är det därför nödvändigt att kommissionen tydliggör vilka uppgifter den behöver. Regeringen instämmer vidare i kommunernas bedömning att – som gäller vid all hantering av uppgifter som omfattas av sekretess eller tystnadsplikt – endast de uppgifter som är nödvändiga för att utföra ett arbete med det givna ändamålet inhämtas. Regeringen bedömer dock att kommissionen själv behöver kunna få avgöra vilka uppgifter som är relevanta att hämta in för att den ska kunna uppfylla sitt utredningsuppdrag, i den del som rör kartläggning och analys av Sveriges internationella adoptionsverksamhet.

Östersunds kommun efterfrågar ytterligare överväganden om huruvida känsliga personuppgifter ska vara avidentifierade vid ett uppgiftsutlämnande till kommissionen och ifrågasätter om alla personuppgifter ska lämnas ut i sin helhet utan att säkerhetsåtgärder såsom pseudonymisering vidtas. Regeringen konstaterar att avidentifierade uppgifter från en uppgiftsskyldig kan innebära att kommissionen inte fullt ut får del av de uppgifter som den behöver för att genomföra sitt utredningsuppdrag. Kommissionen kan även behöva ta del av känsliga personuppgifter för att kunna klarlägga eventuellt förekommande systematik inom Sveriges internationella adoptionsverksamhet. Regeringen bedömer därför att en uppgiftsskyldig inte bör vidta sådana säkerhetsåtgärder som *Östersunds kommun* nämner. Regeringen bedömer även att det kan vara för betungande för den som är uppgiftsskyldig att vidta sådana åtgärder.

Lidingö kommun saknar resonemang om hur överlämnandet av uppgifter till kommissionen ska genomföras. Ett fysiskt överlämnande av handlingar bedöms bl.a. vara administrativt betungande och skulle kunna innebära ökade kostnader. *Lidingö kommun* föreslår därför att kommissionen bör ha möjlighet att ta emot handlingar elektroniskt via säker e-post eller annan säker överföringscentral. Även *Sundsvalls* och *Östersunds kommuner* betonar vikten av att det skapas ett säkert sätt att föra över handlingar mellan de uppgiftsskyldiga och kommissionen. Regeringen konstaterar att som allmän princip gäller att när en statlig myndighet ålägger någon uppgiftsskyldighet så ska myndigheten se till att den uppgiftsskyldige inte betungas mer än vad som är nödvändigt. Den uppgiftsskyldige bör således inte betungas med en uppgiftsskyldighet som är komplicerad att fullgöra genom att den kräver omfattande arbete eller kostnader, annat än när det är påkallat av ett tungt vägande allmänintresse. En avvägning ska göras mellan myndighetens behov av att få del av uppgifterna och konsekvenserna för den som är uppgiftsskyldig (jfr prop. 2009/10:218 s. 22 och 23). Regeringen har inget att invända mot att handlingar eller uppgifter lämnas ut elektroniskt via exempelvis säker e-post, som *Lidingö kommun* föreslår. Regeringen bedömer dock att kommissionen i samråd med de uppgiftsskyldiga får avgöra på vilket sätt

Prop. 2023/24:50 kommissionen får del av uppgifterna och att överföringen av uppgifter görs på ett säkert sätt.

Enskilda behöver inte informeras om att deras akt granskas

Några remissinstanser, däribland *Chileadoption.se*, Kungsbacka kommun, *Organisationen för vuxna adopterade och fosterbarn* och *Transnationellt adopterades riksorganisation*, anser att en enskild vars akt granskas av kommissionen ska informeras om detta. Regeringen konstaterar inledningsvis att ett utlämnande av en handling till en annan myndighet enligt tryckfrihetsförordningen, förkortad TF, inte är förenad med någon skyldighet att informera den som handlingen avser om att ett utlämnande har skett. När det gäller en informationsplikt från kommissionen till den enskilde konstaterar regeringen att kommissionens arbete inte är att granska individuella adoptionsärenden eller på något sätt klarlägga huruvida oegentligheter förekommit i ett individuellt adoptionsärende. Kommissionens arbete består bl.a. i att klargöra förekomsten av eventuella oegentligheter inom Sveriges internationella adoptionsverksamhet och särskilt belysa oegentligheter som pekar på strukturella eller systematiska problem som har funnits eller finns i dag. Mot den bakgrunden, och med beaktande av hur resurskrävande det skulle vara för kommissionen att informera enskilda, bedömer regeringen att kommissionen inte bör åläggas någon informationsplikt.

Dokumentation som kan finnas hos privatpersoner

Svenska Koreaadoterades nätverk och *Transnationellt adopterades riksorganisation* tar upp att det finns privatpersoner som förvarar handlingar som rör individuella adoptionsärenden hos sig. Det gäller handlingar som rör personer som adopterats genom s.k. privata adoptioner. *Svenska Koreaadoterades nätverk* anser att även privata och andra icke-auktoriserade aktörer som varit inblandade i förmedling av barn från utlandet för adoption bör omfattas av lagförslaget, då även dessa kan ha dokumentation i sin ägo som kan vara relevant för kommissionens arbete. *Adopterade etiopiernas och eritreanernas förening* anser att även svenska agenter och svenska utlandsposterade personer som har varit involverade i att förmedla adoptioner ska omfattas av den föreslagna uppgiftsskyldigheten.

Regeringen konstaterar att svenska utlandsposterade personer, som är eller har varit anställda i utlandet av en svensk myndighet, i regel inte förvarar allmänna handlingar i sin privata ägo utan dessa ingår i myndighetens diarium. Handlingar som innehåller uppgifter om svenska utlandsposterade personers handläggning eller agerande omfattas av den föreslagna uppgiftsskyldigheten, såsom *Adopterade etiopiernas och eritreanernas förening* efterfrågar. Vidare noterar regeringen att kommissionen inte har begärt att uppgiftsskyldigheten även ska omfatta privatpersoner. Den promemoria som utgör beredningsunderlag för de förslag som lämnas i denna proposition omfattar således inte någon uppgiftsskyldighet för privatpersoner. Mot denna bakgrund bedömer regeringen att det varken är lämpligt eller möjligt att, inom ramen för detta lagstiftningsärende, föreslå en bestämmelse om en skyldighet att lämna

uppgifter som omfattar privatpersoner som innehar handlingar som rör individuella adoptionsärenden.

Vidare anser regeringen att kommissionen, genom den uppgifts-skyldighet som föreslås i denna proposition, ges tillräckliga förutsättningar att få del av de uppgifter som behövs för utredningsuppdraget. Regeringen vill understryka att det ingår i kommissionens uppdrag att – i den mån det är möjligt – inhämta kunskap och synpunkter från privatpersoner och nedlagda sammanslutningar som förmedlat internationella adoptioner till Sverige (se dir. 2021:95).

Stöd och kompensation

En del av det material som kommissionen kommer att ta del av för att genomföra sitt uppdrag kommer att innehålla uppgifter om personliga förhållanden som kan vara känsliga. Regeringen har därför förståelse för att det, såsom framförs av bl.a. *Norrköpings* och *Kungsbacka* kommuner, kan väcka starka känslor och oro hos de individer som berörs av uppgifterna i de handlingar som kommissionen kommer att ta del av. *Kungsbacka* kommun anser också att en enskild vars dokumentation granskas av kommissionen bör erbjudas stöd för att kunna hantera eventuella känslor som detta kan väcka. Vidare påpekar *Borås kommun* att det saknas en diskussion om hur ersättningsfrågan ska hanteras för det fall det framkommer att felaktigheter har begåtts i ett adoptionsärende. *Chileadoption.se* anför att en statlig utredning bör tillsättas som kartlägger de olika leden i adoptionsprocessen i adoptioner som skett från Chile till Sverige, där varje adoptionsärende utreds och där frågan om kompensation och annan gottgörelse övervägs.

Regeringen vill understryka att det inte ingår i kommissionens uppdrag att granska individuella adoptionsärenden eller på något sätt klarlägga huruvida oegentligheter förekommit i ett individuellt adoptionsärende. Därutöver bör kommissionens redovisning av eventuell förekomst av oegentligheter inom Sveriges internationella adoptionsverksamhet presenteras på en oidentifierad nivå utan koppling till enskilda individer. Inte heller kommer kommissionen att informera enskilda om att de granskar just deras akt. Mot denna bakgrund anser regeringen inte att det finns skäl att med anledning av kommissionens arbete erbjuda särskilt stöd till adopterade som berörs. När det gäller de av *Borås kommun* och *Chileadoption.se* framförda synpunkterna om en statlig utredning som kartlägger *Chileadoptionerna* samt frågor om ersättning och kompensation till enskilda, konstaterar regeringen dels att det av kommittédirektiven framgår att kommissionen bl.a. ska granska internationella adoptioner till Sverige från Chile, dels att det inte ingår i kommissionens uppdrag att överväga eventuella ansvarsfrågor i enskilda fall eller ekonomisk kompensation eller annan gottgörelse till enskilda som drabbats (se dir. 2021:95).

Ett nationellt kunskapscenter och arkiv

Några remissinstanser, däribland *Adopterade Koreaners Förening*, *Chileadoption.se*, *Organisationen för vuxna adopterade och fosterbarn* och *Transnationellt adopterades riksorganisation* tar upp frågor om att ett kunskapscenter och nationellt resurscentrum för adopterade som rör bl.a.

utbildning, forskning, rådgivning och behandling bör inrättas. De anser även att det behövs ett statligt nationellt arkiv för förvaring av dokumentation i individuella adoptionsärenden. Regeringen konstaterar att frågor om kunskapscenter, nationellt resurscentrum och ett nationellt statligt arkiv ligger utanför ramen för detta lagstiftningsärende, men att det är frågor som kan omfattas av det arbete som pågår i kommissionen. Av kommissionens direktiv framgår att kommissionen bl.a. ska utreda behov av adoptionsspecifikt stöd, föreslå vilka hjälp- och stödinsatser som bör erbjudas och hur dessa bör organiseras. Kommissionen ska även ta ställning till om dagens regelverk, organisering och processer inom Sveriges internationella adoptionsverksamhet behöver förändras eller förstärkas i syfte att ytterligare stärka och säkerställa barnrättsperspektivet och rättssäkerheten. Vidare ska kommissionen föreslå de författningsändringar och andra åtgärder som behövs i syfte att ytterligare stärka och säkerställa barnrättsperspektivet och rättssäkerheten (se dir. 2021:95).

5.2 En ny bestämmelse om sekretess hos kommissionen för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden

Regeringens förslag: Sekretess ska gälla för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden hos Adoptionskommissionen i dess verksamhet som rör kartläggning och utredning av Sveriges internationella adoptionsverksamhet, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs.

För uppgift i en allmän handling ska sekretessen gälla i högst sjuttio år.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget. Till dem som uttryckligen tillstyrker hör *Adoptionskommissionen, Hovrätten över Skåne och Blekinge, Kalmar, Motala, Stockholms och Västerås kommuner, Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd* och *Riksarkivet*. Endast ett fåtal av remissinstanserna lämnar synpunkter på förslaget. *Nacka och Malmö kommuner* anser att förslaget är välavvägt. *Integritetsskyddsmyndigheten* instämmer i att sekretess bör införas hos kommissionen. *Integritetsskyddsmyndigheten, Lidingö och Sundsvalls kommuner* ifrågasätter att uppgifterna endast ska skyddas av sekretess med ett rakt skaderekvisit och anser att bestämmelsen bör ha ett omvänt skaderekvisit, dvs. en presumtion för sekretess. Riksarkivet anser att det bör övervägas om det inte uttryckligen borde framgå av lagtexten att uppgiftsskyldigheten innebär att såväl sekretessen hos myndigheterna som tystnadsplikten hos de auktoriserade sammanslutningarna får brytas. *Socialstyrelsen* ställer sig tveksam till förslaget i dess nuvarande utformning. Om Socialstyrelsen, på begäran av kommissionen, ska lämna ut uppgifter från myndighetens hälsodataregister och socialtjänstregister innebär detta att uppgifter som i huvudsak omfattas av absolut sekretess kommer att lämnas till en

myndighet som har ett betydligt svagare sekretesskydd för uppgifterna. Enligt Socialstyrelsen kan detta, utöver risken för integritetsintrång för enskilda registrerade, leda till att synen på och förtroendet för de aktuella registren och det skydd dessa åtnjuter urholkas.

Journalistförbundet avstyrker förslaget, men delar bedömningen att avsaknaden av en sekretessbestämmelse kan leda till att enskilda väljer att inte dela information med kommissionen. Samtidigt får behovet av insyn i kommissionens verksamhet såväl som dess slutsatser anses stort. Den föreslagna sekretessbestämmelsen riskerar att minska insynen i vilka omständigheter som ligger till grund för kommissionens bedömningar och slutsatser. Detta är uppgifter som får anses ha ett stort allmänintresse och som kan vara av stort värde för journalister som vill granska kommissionens arbete. Journalistförbundet ifrågasätter även att sekretessen föreslås gälla i 70 år och anser att 50 år är en tillräckligt lång tid. Journalistförbundet delar däremot bedömningen i promemorian om att sekretessen inte ska inskränka rätten att meddela och offentliggöra uppgifter (meddelarfriheten).

Skälen för regeringens förslag

Behovet av ett sekretesskydd hos kommissionen

Kommissionen kommer genom den föreslagna uppgiftsskyldigheten att få tillgång till handlingar som kan innehålla känsliga uppgifter om enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden. Det innebär att integritets-känsliga uppgifter om enskildas, även avlidnas, fysiska eller psykiska hälsa och familjeförhållanden och om hur internationella adoptioner har hanterats av myndigheter, sammanslutningar och privata aktörer kommer att lämnas över till kommissionen. I kommissionens verksamhet kommer det sannolikt att förekomma identitets- och adoptionshandlingar och korrespondens med exempelvis myndigheter och privata aktörer. Det förekommer även att enskilda självmant lämnar in känsliga uppgifter till kommissionen.

Även redogörelser om oegentligheter eller misstänkta oegentligheter i en adoptionsprocess kan komma att lämnas till kommissionen. Där kan det exempelvis ingå uppgifter om olika former av oetiskt eller olämpligt agerande och uppgifter om missförhållanden, övergrepp eller brott. Uppgifter om kontakter med representanter för t.ex. adoptionsförmedlare eller privata aktörer samt ursprungsländers hantering av adoptionsprocesser kan också förekomma. Sådana uppgifter kan vara mycket känsliga för de personer som berörs eller för deras närstående.

När ett förslag lämnas om en sekretessbrytande bestämmelse behöver regeringen bedöma om de aktuella uppgifter som lämnas ut har ett sekretesskydd hos mottagande myndighet. De bestämmelser som avser skydd för allmänna intressen, t.ex. bestämmelserna om utrikessekretess i 15 kap. 1 § OSL och om förundersökningssekretess i 18 kap. 1 § OSL, gäller i kommissionens verksamhet. Något behov av ytterligare sekretesskydd bedöms därför inte finnas när det gäller allmänna intressen. När det gäller enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden bedömer regeringen dock att sekretesskyddet hos kommissionen är otillräckligt.

Visserligen är sekretessen enligt 21 kap. 1 § OSL tillämplig hos kommissionen, vilket innebär att det råder sekretess för uppgifter om en enskilds hälsa eller sexualliv och andra liknande uppgifter om det måste antas att den enskilde eller någon närstående till denne kommer att lida betydande men om uppgiften röjs. Bestämmelsen är avsedd att ge den enskilde ett minimiskydd för känsliga uppgifter om hälsa och sexualliv. Sekretessen gäller med ett kvalificerat rakt skaderekvisit, vilket innebär att det råder en presumtion för offentlighet. Utformningen av skaderekvisitet i paragrafen – att det måste antas att utlämnande av en uppgift kommer att leda till betydande men – medför dessutom en särskilt stark offentlighetspresumtion (jfr prop. 2005/06:161 s. 34).

Till viss del kan den s.k. statistiksekretessen i 24 kap. 8 § OSL vara tillämplig på uppgifter som ingår i sådana undersökningar som kommissionen utför. Det beror dock på hur arbetet med undersökningarna läggs upp och vad undersökningarna syftar till. För genomförandet av uppdraget får det antas att kommissionen utför olika typer av undersökningar och att vissa undersökningar inte kan anses som tydligt närliggande de exempel som nämns i förarbetena, som kriminologiska undersökningar för forskningsändamål eller enkäter som görs av kommittéer (se prop. 1979/80:2 del A s. 263). Det kan därför inte garanteras att kommissionens undersökningar i sin helhet omfattas av statistiksekretessen i 24 kap. 8 § OSL. Därutöver förekommer det att enskilda spontant lämnar uppgifter till kommissionen. Sådana uppgifter kan falla utanför ramen för kommissionens undersökningar och därmed inte omfattas av statistiksekretessen.

Regeringen bedömer att de uppgifter som kommer att hämtas in med stöd av uppgiftsskyldigheten behöver ha ett starkare sekretesskydd hos kommissionen än vad befintliga regler ger. Någon bestämmelse om överföring av sekretess till kommissionen finns inte. Vissa uppgifter kommer därför att helt sakna sekretesskydd hos kommissionen. Vidare kan kommissionen komma att hämta in uppgifter som innehåller känsliga uppgifter om juridiska personers affärs- och driftsförhållanden. I dagsläget saknas ett sekretesskydd för sådana uppgifter hos kommissionen. Kommissionens ledamöter och medarbetare omfattas inte heller av tystnadsplikt för sådana uppgifter.

Intresset av sekretess överväger intresset av offentlighet

Bestämmelser om sekretess innebär bl.a. begränsningar i yttrandefriheten enligt regeringsformen och begränsningar i den rätt att ta del av allmänna handlingar som följer av tryckfrihetsförordningen (1 kap. 1 § andra stycket OSL). Det finns ett allmänintresse av insyn i kommissionens arbete, särskilt mot bakgrund av att det är fråga om att utreda och klargöra förekomsten och omfattningen av oegentligheter som kan ha begåtts av bl.a. staten och privata aktörer. Det talar mot införandet av en sekretessbestämmelse. *Journalistförbundet* avstyrker förslaget utifrån behovet av insyn i kommissionens verksamhet. Enligt förbundet riskerar sekretessbestämmelsen att minska insynen i vilka omständigheter som ligger till grund för kommissionens bedömningar och slutsatser. Förbundet anser att detta är uppgifter av stort allmänintresse och som kan vara av stort värde för journalister som vill granska kommissionens arbete. Regeringen

bedömer dock att allmänintresset av insyn inte kan antas vara lika starkt som i många andra verksamheter, t.ex. i en domstols dömande verksamhet.

Regeringen vill i detta sammanhang även understryka att det aktuella förslaget handlar om att införa ett starkare sekretesskydd för enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden i kommissionens verksamhet som rör kartläggning och utredning av Sveriges internationella adoptionsverksamhet. Det är inte fråga om utvidgad sekretess för uppgifter som rör exempelvis regeringens, statliga myndigheters, auktoriserade sammanlutningars och ideella organisationers ageranden. Regeringen delar därför inte Journalistförbundets synpunkt. Behovet av allmänhetens insyn måste vidare vägas mot behovet av skydd för enskildas privatliv och kommissionens möjlighet att utföra sitt uppdrag. De uppgifter som kommissionen kan ta del av till följd av den uppgiftsskyldighet som föreslås i avsnitt 5.1 och de uppgifter enskilda väljer att dela med sig av till kommissionen kan i stor utsträckning förväntas vara integritetskänsliga och skyddsvärda. Intresset av ett sekretesskydd för dessa uppgifter är därför påtagligt. Kommissionen är också beroende av att enskilda kan och vill berätta om sina erfarenheter och upplevelser för att utredningen ska kunna genomföras på ett ändamålsenligt sätt. För att enskilda ska kunna känna trygghet i kontakterna med kommissionen och för att skydda uppgifter om enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden bör sekretesskyddet för sådana uppgifter hos kommissionen därför förstärkas. Vid en avvägning av intresset av offentlighet och intresset av sekretess, framstår det därför enligt regeringens uppfattning som motiverat att uppgifter om enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden får ett starkare sekretesskydd än vad dagens reglering ger.

En ny sekretessreglering behövs

Regeringen bedömer att befintliga bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen inte är tillräckliga för att skydda uppgifter om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden i kommissionens verksamhet. Regeringen bedömer därför att en ny sekretessreglering behöver införas.

Nästa fråga att ta ställning till är om en sådan reglering kan införas i lag eller förordning. Regeringen har viss möjlighet att meddela föreskrifter om sekretess för uppgifter för en särskild undersökningskommission. Enligt 42 kap. 10 § OSL får regeringen meddela föreskrifter om att sekretess, motsvarande den som enligt samma kapitel gäller hos Justitiekanslern, ska gälla i verksamhet som bedrivs av en särskild undersökningskommission som regeringen har tillsatt. En sådan lösning skulle innebära att när kommissionen får in uppgifter från en annan myndighet gäller samma sekretess hos kommissionen som hos den andra myndigheten. Uppgifter som lämnas från enskilda direkt till kommissionen och som inte omfattas av sekretess till skydd för allmänna intressen, t.ex. utrikessekretessen, skulle dock inte omfattas av sekretess hos kommissionen. Mot denna bakgrund och med beaktande av uppgifternas känsliga karaktär bedömer regeringen att en förordningsreglering med stöd av 42 kap. 10 § OSL inte ger ett tillräckligt sekretesskydd. En ny sekretessbestämmelse bör därför införas i offentlighets- och sekretesslagen.

I 42 kap. 9 § OSL finns bestämmelser om sekretess för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden hos fem s.k. under-

sökningskommissioner. Sekretessens styrka skiljer sig åt mellan de olika kommissionerna. För kommissionen för granskning av de svenska säkerhetstjänsternas författningsskyddande verksamhet, punkt 1, gäller ett omvänt skaderekvisit, dvs. det finns en presumtion för sekretess. För kommissionen för utvärdering av nationell krishanteringsförmåga med anledning av naturkatastrofen i Asien, punkt 2, för kommissionen för granskning av regeringens, Utrikesdepartementets och utlandsmyndigheternas arbete med att uppnå frigivning av två svenska medborgare i utlandet (UD 2021:01), punkt 3, för sannings- och försoningskommissionen för tornedalingar, kväner och lantalaiset (Ku 2020:01), punkt 4, och för sanningskommissionen för det samiska folket (Ku 2021:02), punkt 5, gäller ett rakt skaderekvisit, dvs. en presumtion för offentlighet.

Sekretessskyddet i de olika kommissionerna har motiverats bl.a. med att det kan komma att lämnas in integritetskänsliga uppgifter som t.ex. avser en enskilds fysiska eller psykiska hälsa samt familjeförhållanden och som inte skyddas av tillämpliga sekretessbestämmelser (prop. 1998/99:140 s. 36, prop. 2004/05:83 s. 11, prop. 2021/22:30 s. 9 och prop. 2021/22:235 s. 9). Regeringen bedömer att Adoptionskommissionens sekretessbehov bäst tillgodoses genom att det införs en ny sekretessbestämmelse i 42 kap. 9 § OSL.

Sekretessens föremål, räckvidd och styrka

Utifrån den bedömning regeringen gjort ovan finns det ett behov av stärkt sekretesskydd för uppgifter om enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden som finns hos kommissionen. Den nya sekretessbestämmelsen bör därför gälla för sådana uppgifter.

Enskilda kan i detta sammanhang vara t.ex. den adopterade, dennes biologiska föräldrar, de som adopterar eller andra personer som är verksamma eller biträder i adoptionsverksamheten, såsom personer i auktoriserade sammanslutningar eller juridiska biträden. För en fysisk person innefattar begreppet personliga förhållanden även uppgifter om dennes ekonomi. När begreppet ekonomiska förhållanden används i offentlighets- och sekretesslagen beträffande enskilda kan även juridiska personers affärs- och driftsförhållanden avses, eftersom enskilda kan driva eller ha drivit företag (jfr prop. 2021/22:235 s. 9).

Uppgifterna kommer att hanteras i den verksamhet som kommissionen bedriver för att fullgöra uppdraget att kartlägga och utreda Sveriges internationella adoptionsverksamhet. Regeringen anser därför att sekretessens räckvidd bör avgränsas till den delen av kommissionens verksamhet. Utanför sekretessen faller uppgifter i annan verksamhet som kommissionen bedriver, t.ex. personaladministration.

Nästa fråga att ta ställning till är hur stark sekretessen till skydd för en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden bör vara. Vid denna bedömning kan det inledningsvis konstateras att uppgifterna i de flesta av de undersökningskommissioner som anges i 42 kap. 9 § OSL omfattas av ett rakt skaderekvisit, dvs. en presumtion för offentlighet.

Den typ av uppgifter som kan förväntas lämnas till kommissionen är typiskt sett av känslig art. Inom t.ex. hälso- och sjukvården och socialtjänsten omfattas sådana uppgifter av ett s.k. omvänt skaderekvisit, dvs. en presumtion för att uppgifterna omfattas av sekretess (jfr 25 kap. 1 § och

26 kap. 1 § OSL). Motsvarande uppgifter hos Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd och domstolar i adoptionsärenden omfattas dock av ett rakt skaderekvisit, dvs. en presumtion för offentlighet. Uppgifter om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden omfattas i dessa fall av sekretess om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs.

Ett rakt skaderekvisit innebär att skadebedömningen i huvudsak ska göras med utgångspunkt i själva uppgiften. Om uppgiften är sådan att den genomsnittligt sett måste betraktas som harmlös, ska den normalt inte anses omfattas av sekretess. Endast om det av omständigheterna framgår att en sådan uppgift kan vara känslig i det enskilda fallet behöver en noggrannare sekretessprövning göras. Om uppgiften däremot typiskt sett är känslig, är utgångspunkten att uppgiften omfattas av sekretess (se prop. 2021/22:235 s. 10 och prop. 2008/09:150 s. 348). Regeringen bedömer, i motsats till *Integritetsskyddsmyndigheten*, *Socialstyrelsen* och *Lidingö* och *Sundsvalls kommuner*, att uppgifter om enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden kommer att ha ett tillräckligt skydd med ett rakt skaderekvisit, dvs. med en presumtion för offentlighet. Vidare anser regeringen att det med hänsyn till den begränsning i insyn som en sekretessbestämmelse medför, inte finns skäl att införa en starkare sekretess än vad som är nödvändigt för att tillgodose behovet av skydd.

Av lagtexten bör det inte framgå att sekretess och tystnadsplikt bryts

Riksarkivet anser att det bör övervägas om det inte uttryckligt borde framgå av lagtexten att uppgiftsskyldigheten innebär att såväl sekretessen hos myndigheterna som tystnadsplikten hos de auktoriserade sammanslutningarna får brytas. Riksarkivet anser att en sådan utformning av bestämmelsen skulle bidra till att öka tydligheten.

Av offentlighets- och sekretesslagen följer att sekretess inte hindrar att en uppgift lämnas till en annan myndighet om uppgiftsskyldighet följer av lag eller förordning (10 kap. 28 §). Av den bestämmelsen framgår det tydligt att sekretess hos myndigheter bryts av en uppgiftsskyldighet.

De auktoriserade sammanslutningarna är ideella organisationer och omfattas inte av offentlighets- och sekretesslagen. Däremot följer det av 13 § lagen (1997:192) om internationell adoptionsförmedling att den som är eller har varit verksam inom en auktoriserad sammanslutning inte obehörigen får röja vad han eller hon därvid fått veta om enskildas personliga förhållanden.

Vid tolkningen av obehörighetsrekvisitet har det i olika lagstiftningsärenden ansetts naturligt att söka ledning i offentlighets- och sekretesslagens regler (se prop. 2005/06:141 s. 63, prop. 2005/06:161 s. 82 och 93 och prop. 2007/08:126 s. 133). Det behöver därför inte framgå av lagtexten att uppgiftsskyldighet bryter den tystnadsplikt som gäller för enskilda juridiska eller fysiska personer.

Mot denna bakgrund anser regeringen, i motsats till Riksarkivet, att det inte behöver framgå av lagtexten att sekretessen hos myndigheterna och tystnadsplikten hos de auktoriserade sammanslutningarna får brytas.

Sekretesstidens längd varierar normalt beroende på vilket skyddsintresse som har motiverat sekretessen. När det gäller skyddet för enskildas personliga förhållanden är sekretesstiden i regel begränsad till 50 eller 70 år. Den längre sekretesstiden har ofta motiverats med att sekretessen som utgångspunkt bör gälla under större delen av den enskildes livstid.

Sekretesstiden för uppgifter hos de undersökningskommissioner som omfattas av 42 kap. 9 § OSL är 70 år. Journalistförbundet ifrågasätter att sekretessen föreslås gälla i 70 år och anser att 50 år är en tillräckligt lång tid. Regeringen delar inte Journalistförbundets bedömning utan anser att en sekretesstid som motsvarar den för andra undersökningskommissioner är väl avvägd för uppgifter om enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden i kommissionens verksamhet.

Rätten att meddela och offentliggöra uppgifter bör inte inskränkas

Sekretess innebär ett förbud att röja en uppgift, dvs. en tystnadsplikt. Den rätt att meddela och offentliggöra uppgifter som följer av 1 kap. 1 och 7 §§ TF och 1 kap. 1 och 10 §§ yttrandefrihetsgrundlagen har som huvudregel företräde framför tystnadsplikten.

Bestämmelser om tystnadsplikt kan dock genom bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen ges företräde framför rätten att meddela och offentliggöra uppgifter.

Som grundprincip gäller att stor återhållsamhet bör iakttas vid prövningen av om undantag från meddelarfriheten ska göras i ett särskilt fall. Den berörda sekretessbestämmelsens utformning kan ge viss vägledning. När det är fråga om bestämmelser om absolut sekretess kan det finnas större anledning att överväga undantag från meddelarfriheten än i andra fall. Detsamma gäller i någon mån sekretessregler med omvänt skaderekvisit (prop. 1979/80:2 del A s. 111).

De uppgifter som kommissionen kommer att hantera har visserligen bedömts vara så integritetskänsliga att en ny sekretessbestämmelse är motiverad. Regeringen har dock bedömt att det är tillräckligt med ett rakt skaderekvisit. Den sekretess för uppgifter hos andra kommissioner som anges i 42 kap. 9 § första stycket 2–5 OSL och som gäller med ett rakt skaderekvisit har inte heller getts företräde framför rätten att meddela och offentliggöra uppgifter (jfr 42 kap. 11 § OSL).

Den tystnadsplikt som föreslås gälla för Adoptionskommissionen enligt den nya föreslagna bestämmelsen bör därför enligt regeringens mening inte ha företräde framför rätten att meddela och offentliggöra uppgifter.

5.3 Personuppgiftsbehandling

Regeringens bedömning: EU:s dataskyddsförordning och lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning utgör tillräcklig reglering av den personuppgiftsbehandling som kommer att ske till följd av förslaget om uppgiftsskyldighet. Det behöver inte införas någon ny reglering av personuppgiftsbehandlingen.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser lämnar inte några synpunkter på bedömningen. *Integritetsskyddsmyndigheten* framhåller att vid all behandling av personuppgifter krävs att behovet av behandlingen är proportionerlig mot de risker för integritetsintrång en sådan behandling innebär för de registrerade. Vid en sådan bedömning kan reglering av särskilda skyddsåtgärder behöva övervägas. Ett exempel på sådana dataskyddsrättsliga skyddsåtgärder är reglering kring sekretess och tystnadsplikt. Integritetsskyddsmyndigheten ställer sig frågande till varför uppgifterna, ur ett dataskyddsperspektiv, endast ska skyddas av sekretess med ett rakt skaderekvisit och inte, med tanke på behandlingens integritetskänslighet, med ett omvänt skaderekvisit. *Östersunds kommun* efterfrågar överväganden om hur de registrerade ska informeras om personuppgiftsbehandlingen. Kommunen anser att det saknas överväganden om hur det ska säkerställas att lagringen av uppgifterna är tillräckligt säker, hur uppgifter om personer med skyddade personuppgifter ska hanteras och vem som ansvarar för uppgifterna samt hur dessa ska hanteras efter att kommissionens uppdrag är slutfört.

Skälen för regeringens bedömning

Dataskyddsregleringen

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), nedan kallad EU:s dataskyddsförordning, är den generella regleringen av personuppgiftsbehandling inom EU. Förordningen syftar till att skydda fysiska personers grundläggande rättigheter och friheter, särskilt deras rätt till skydd av personuppgifter.

Förordningen ska tillämpas på sådan behandling av personuppgifter som helt eller delvis företas på automatisk väg samt på annan personuppgiftsbehandling, om den ingår i eller kommer att ingå i ett register (artikel 2.1). Behandling är ett vidsträckt begrepp och omfattar exempelvis insamling, registrering, lagring, bearbetning eller utlämnande genom överföring (artikel 4.2).

Vid behandling av personuppgifter ska de grundläggande principerna om laglighet, korrekthet, öppenhet, ändamålsbegränsning, uppgiftsminimering, korrekthet, lagringsminimering, integritet, konfidentialitet och ansvarsskyldighet i artikel 5 i EU:s dataskyddsförordning beaktas.

Behandling av personuppgifter

Förslaget medför att uppgifter om enskilda ska kunna lämnas ut till kommissionen från myndigheter och sådana sammanslutningar som är auktoriserade för förmedling av barn från utlandet för adoption. Förslaget innebär att personuppgifter behöver kunna behandlas, däribland känsliga uppgifter om t.ex. enskildas hälsa.

Den dokumentation som kommissionen kommer att inhämta och granska kommer enligt regeringens bedömning att innehålla personuppgifter som rör adopterade, adoptivföräldrar och i vissa fall den adopterades ursprungsföräldrar samt andra personer som varit involverade

i Sveriges internationella adoptionsverksamhet. Vidare kommer olika slags personuppgifter såsom namn, personnummer, etniskt ursprung, eventuellt religiös eller filosofisk övertygelse, familjeförhållanden, arbete, ekonomi och fotografier att förekomma i dokumentationen.

Kommissionen uppskattar att 300 till 2 000 individuella akter kommer att granskas. Kommissionen kommer att behandla personuppgifter som en direkt följd av förslaget om en uppgiftsskyldighet. Den behandling av personuppgifter som kommissionen kommer att utföra till följd av förslaget kan enligt regeringens uppfattning vara helt eller delvis automatiserad. Det kan vidare antas att kommissionen kommer att hålla de inkomna handlingarna ordnade, företrädesvis genom digitala register. Det kan dock inte uteslutas att personuppgifterna kan komma att hanteras även i manuella register hos kommissionen.

Ett utlämnande av personuppgifter innebär i sig att personuppgifter behandlas. Utlämnandet av personuppgifter kan enligt regeringens uppfattning komma att utföras helt eller delvis automatiserat. Detta innebär att EU:s dataskyddsförordning gäller för behandlingen även när myndigheter och auktoriserade sammanslutningar lämnar personuppgifter till kommissionen.

Det finns rättslig grund för behandlingen

Varje behandling av personuppgifter måste vila på en sådan rättslig grund som anges i artikel 6 i EU:s dataskyddsförordning. Behandling får bl.a. ske om den är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige (artikel 6.1 c) eller om den är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse (artikel 6.1 e).

För att en rättslig förpliktelse eller en uppgift av allmänt intresse ska kunna utgöra grund för behandling måste förpliktelsen eller uppgiften enligt artikel 6.3 i EU:s dataskyddsförordning vara fastställd i enlighet med unionsrätten eller aktuell medlemsstats nationella rätt. Artikel 6.1 e i EU:s dataskyddsförordning kompletteras av 2 kap. 2 § lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning, nedan kallad dataskyddslagen. Enligt 2 kap. 2 § dataskyddslagen får personuppgifter behandlas med stöd av artikel 6.1 e om behandlingen är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse som följer av lag eller annan författning, av kollektivavtal eller av beslut som har meddelats med stöd av lag eller annan författning, eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning enligt lag eller annan författning.

Kommissionen behöver få tillgång till personuppgifter för att genomföra sitt utredningsuppdrag. Detta medför att det är nödvändigt att de myndigheter och sammanslutningar som har personuppgifterna lämnar ut dessa till kommissionen. Det är därför regeringen i avsnitt 5.1 föreslår en uppgiftsskyldighet för myndigheter och auktoriserade sammanslutningar. Alla uppgifter som riksdagen eller regeringen gett i uppdrag åt statliga myndigheter att utföra är av allmänt intresse (jfr prop. 2017/18:105 s. 56). Den rättsliga grunden för kommissionens personuppgiftsbehandling är att behandlingen är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse enligt artikel 6.1 e. För de uppgiftsskyldiga är personuppgiftsbehandlingen nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse. Den rättsliga grunden för den behandlingen är därmed artikel 6.1 c. Genom kommissionens uppdrag

(dir. 2021:95) och den uppgiftsskyldighet som regleras i en ny lag är grunden fastställd i nationell rätt på det sätt som krävs enligt artikel 6.3 i EU:s dataskyddsförordning.

Längsta tid som personuppgifter får behandlas

Östersunds kommun efterfrågar överväganden om hur personuppgifterna ska hanteras efter att kommissionens uppdrag är slutfört.

En av de grundläggande principerna för dataskydd är principen om lagringsminimering. Enligt denna princip får personuppgifter inte lagras under en längre tid än vad som är nödvändigt för de ändamål för vilka personuppgifterna behandlas (artikel 5.1 e i EU:s dataskyddsförordning). Genom att lagringstiden minimeras minskar den risk för den personliga integriteten som en viss behandling av personuppgifter innebär. Bestämmelser som tydliggör hur länge personuppgifter får behandlas inom en verksamhet kan därmed innebära en form av skyddsåtgärd.

De personuppgifter som kommissionen kommer att behandla får som utgångspunkt inte behandlas längre än vad som är nödvändigt för att den ska kunna genomföra sitt utredningsuppdrag. Med anledning av den begränsade tid som kommissionens uppdrag kommer att pågå anser regeringen att det inte behöver införas några tydliggörande bestämmelser om längsta tid för behandling för att upprätthålla principen om lagringsminimering.

När kommissionens uppdrag har avslutats ska myndighetens arkiv överlämnas till den statliga arkivmyndigheten om verksamheten inte har förts över till någon annan statlig myndighet. Personuppgifter får lagras under längre perioder i den mån som personuppgifterna enbart behandlas för arkivändamål av allmänt intresse, vetenskapliga eller historiska forskningsändamål (artikel 5.1 e i EU:s dataskyddsförordning). I vilken utsträckning personuppgifter ska gallras i samband med arkivering regleras i det arkivrättsliga regelverket.

Personnummer och känsliga personuppgifter kan komma att behandlas

Behandling av personuppgifter som avslöjar ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening och behandling av genetiska uppgifter, biometriska uppgifter för att entydigt identifiera en fysisk person, uppgifter om hälsa eller uppgifter om en fysisk persons sexualliv eller sexuella läggning (känsliga personuppgifter) är enligt artikel 9 i EU:s dataskyddsförordning endast tillåten i vissa fall. Av artikel 9.2 g i EU:s dataskyddsförordning följer att behandling får ske om den är nödvändig av hänsyn till ett viktigt allmänt intresse, på grundval av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt, vilken ska stå i proportion till det eftersträfvade syftet, vara förenligt med det väsentliga innehållet i rätten till dataskydd och innehålla bestämmelser om lämpliga och särskilda åtgärder för att säkerställa den registrerades grundläggande rättigheter och intressen. Enligt den nationella kompletterande regleringen i 3 kap. 3 § dataskyddslagen får känsliga personuppgifter behandlas av en myndighet bl.a. om behandlingen är nödvändig med hänsyn till ett viktigt allmänt intresse och inte innebär ett otillbörligt intrång i den registrerades personliga integritet.

Regeringen bedömer att det är nödvändigt att kommissionen, för att kunna genomföra sitt utredningsuppdrag på ett tillfredsställande sätt, kan få del av även känsliga personuppgifter. Detta medför att det är nödvändigt att de myndigheter och sammanslutningar som har personuppgifterna lämnar ut dessa till kommissionen. Genomförandet av den offentliga utredningen utgör enligt regeringens uppfattning ett viktigt allmänt intresse och den behandling av känsliga personuppgifter som förslagen föranleder bedöms inte innebära ett otillbörligt intrång i den registrerades personliga integritet. Regeringen bedömer att undantaget i artikel 9.2 g i EU:s dataskyddsförordning är tillämpligt i detta fall, dvs. att behandlingen är nödvändig av hänsyn till ett viktigt allmänt intresse. När det gäller kravet på stöd i EU-rätten eller nationell rätt bedömer regeringen att behandlingen av personuppgifter kommer, utöver EU:s dataskyddsförordning, att ske med stöd av 3 kap. 3 § 3 dataskyddslagen. Regeringen bedömer vidare att de auktoriserade sammanslutningarnas behandling av känsliga personuppgifter till följd av den föreslagna uppgiftsskyldigheten kommer att kunna ske med stöd av artikel 9.2 g i EU:s dataskyddsförordning, dvs. att behandlingen är nödvändig av hänsyn till ett viktigt allmänt intresse. Regeringen bedömer dessutom att det är klart motiverat med hänsyn till ändamålet med behandlingen att kommissionen och de myndigheter och sammanslutningar som är uppgiftsskyldiga även behandlar enskildas personnummer (jfr 3 kap. 10 § dataskyddslagen).

Vissa av personuppgifterna, däribland de känsliga personuppgifterna, kommer att omfattas av sekretess hos kommissionen. Detta utgör enligt regeringens mening en lämplig och särskild åtgärd till skydd för de registrerades rättigheter och intressen. Enligt regeringens mening kan personuppgifterna till följd av reglerna om sekretess inte heller förväntas få spridning utanför kommissionens verksamhet. Det bedöms inte vara nödvändigt med någon ytterligare åtgärd för att minska risken för intrång i enskildas personliga integritet. *Integritetsskyddsmyndigheten* ställer sig frågande till varför uppgifterna, ur ett dataskyddsperspektiv, endast ska skyddas av sekretess med ett rakt skaderekvisit. Som anges i avsnitt 5.2 föreslår regeringen ett rakt skaderekvisit för uppgifter om enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden inom kommissionens verksamhet. Regeringen bedömer att ett rakt skaderekvisit kommer att utgöra ett tillräckligt sekretesskydd även för känsliga personuppgifter eller andra integritetskänsliga uppgifter som kommer att behandlas.

Sammantaget bedömer regeringen att den behandling av känsliga personuppgifter som kan bli aktuell till följd av förslaget om uppgiftsskyldighet kan ske med stöd av artikel 9.2 g i EU:s dataskyddsförordning och 3 kap. 3 § dataskyddslagen.

Personuppgiftsbehandlingen är proportionerlig och nödvändig

När det gäller begränsningar av enskildas rätt till skydd för sina personuppgifter följer det av artiklarna 8 och 52.1 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna att sådana begränsningar endast får göras om de är nödvändiga och faktiskt svarar mot mål av allmänt samhällsintresse som erkänns av unionen eller behovet av skydd för andra människors rättigheter och friheter. Kravet på nödvändighet innebär att om flera lämpliga åtgärder finns ska den minst betungande åtgärden väljas. Endast en åtgärd

som visat sig vara nödvändig bör bli föremål för en proportionalitetsbedömning.

De personuppgifter som kommer att behandlas till följd av uppgiftsskyldigheten är enligt regeringens uppfattning av integritetskänslig art och medför intrång i enskildas privatliv. Uppgifter som omfattas av uppgiftsskyldigheten är nödvändiga för att kommissionen på ett tillfredsställande sätt ska kunna fullgöra sitt utredningsuppdrag. Mindre ingripande sätt att ge kommissionen tillgång till uppgifterna bedömer regeringen inte vara tillräckliga. Att endast låta kommissionen få använda sig av av-identifierade uppgifter bedöms inte vara tillräckligt för att uppnå syftet med regleringen, dvs. att ge kommissionen tillgång till de uppgifter som behövs för att fullgöra utredningsuppdraget.

Integritetsskyddsmyndigheten framhåller att det vid all behandling av personuppgifter krävs att behovet av behandlingen är proportionerligt mot de risker för integritetsintrång en sådan behandling innebär för de registrerade. Vid en sådan bedömning kan en reglering med särskilda skyddsåtgärder behöva övervägas, t.ex. reglering kring sekretess och tystnadsplikt. I denna proposition föreslår regeringen en ny sekretessreglering i offentlighets- och sekretesslagen till skydd för uppgifter om enskilda i kommissionens verksamhet.

Regeringen bedömer att det integritetsintrång som förslaget om uppgiftsskyldighet ger upphov till är motiverat och att behandlingen står i proportion till behovet. Regeringen anser därför att förslaget är nödvändigt. Den behandling av personuppgifter som förslaget ger upphov till bedöms även utgöra en proportionerlig inskränkning av skyddet för den personliga integriteten.

Sammanfattningsvis bedömer regeringen att den personuppgiftsbehandling som förslaget ger upphov till är förenlig med EU:s dataskyddsförordning. Vidare utgör EU:s dataskyddsförordning och dataskyddslagen en tillräcklig reglering för den personuppgiftsbehandling som kommer att ske till följd av förslaget om uppgiftsskyldighet. Det behöver således inte införas någon ytterligare reglering om denna behandling.

Den registrerades rätt till information och personuppgiftsansvar

Östersunds kommun efterfrågar överväganden om hur de registrerade ska informeras om personuppgiftsbehandlingen.

EU:s dataskyddsförordning innehåller en rad bestämmelser om registrerades rättigheter. Den registrerade har enligt artikel 15 bl.a. rätt att vända sig till den personuppgiftsansvarige för att få bekräftelse på om personuppgifter som rör honom eller henne behandlas, ett s.k. registerutdrag. I registerutdraget ska den personuppgiftsansvarige ge den registrerade tillgång till personuppgifterna samt lämna information om bl.a. ändamålen med behandlingen och de kategorier av personuppgifter som behandlingen omfattar. I artikel 13 regleras vilken information som ska ges när personuppgifter samlas in från den registrerade och i artikel 14 regleras vilken information som ska lämnas när personuppgifter som behandlas inte har erhållits från den registrerade.

I denna proposition föreslås en uppgiftsskyldighet för myndigheter och sådana sammanslutningar som är auktoriserade för förmedling av barn från utlandet för adoption, som på begäran av kommissionen ska lämna

uppgifter som behövs i kommissionens utredning. Vidare föreslås sekretess till skydd för uppgifter om enskilda hos kommissionen. Insamlingen av personuppgifter som omfattas av regeringens förslag om uppgiftsskyldighet sker främst genom andra än den registrerade. Av artikel 14.5 i EU:s dataskyddsförordning framgår att undantag från informationsskyldigheten får göras exempelvis om erhållande eller utlämnande av uppgifter uttryckligen föreskrivs genom t.ex. en medlemsstats nationella rätt som fastställer lämpliga åtgärder för att skydda den registrerades berättigade intresse. Regeringen anser att EU:s dataskyddsförordnings reglering när det gäller att få information är tillräcklig och att det inte behövs kompletterande föreskrifter om information till den registrerade.

Östersunds kommun efterfrågar också överväganden om hur det ska säkerställas att lagringen av uppgifterna är tillräckligt säker, hur uppgifter om personer med skyddade personuppgifter ska hanteras och vem som ansvarar för uppgifterna. Regeringen bedömer att det är en fråga för de personuppgiftsansvariga – dvs. såväl kommissionen som de uppgiftsskyldiga – att ta ställning till hur personuppgifter ska behandlas på ett säkert sätt och hur skyddade personuppgifter ska hanteras. Det blir även en uppgift för de personuppgiftsansvariga att se till att det vidtas tillräckliga tekniska och organisatoriska säkerhetsåtgärder (artikel 32.1 i EU:s dataskyddsförordning).

6 Ikraftträdande

Regeringens förslag: Den nya lagen och ändringarna i offentlighets- och sekretesslagen ska träda i kraft den 1 mars 2024.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser har inga synpunkter på tidpunkten för ikraftträdandet. *Adoptionskommissionen* understryker vikten av att den nya lagen och ändringarna i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) träder i kraft så snart som möjligt och att ett senare ikraftträdande än det föreslagna kommer att påverka kommissionens reella möjligheter att granska de individuella adoptionsakterna inom utredningstiden. *Borås kommun*, *Organisationen för vuxna adopterade och fosterbarn* och *Riksarkivet* framhåller att det är viktigt att förslagen träder i kraft så snart som möjligt eftersom kommissionen har kort tid på sig att fullfölja uppdraget.

Skälen för regeringens förslag: För att kommissionen ska kunna fullgöra sitt uppdrag på ett tillfredsställande sätt är det angeläget att den nya lagen och ändringarna i offentlighets- och sekretesslagen kan träda i kraft så snart som möjligt. Lagförslagen bör därför träda i kraft den 1 mars 2024.

7.1 Konsekvenser av uppgiftsskyldigheten

Konsekvenser för vissa myndigheter och andra som är uppgiftsskyldiga

Adoptionskommissionen har uppgett att dess avsikt är att granska ett representativt urval av adoptionsakter och att ett sådant urval bedöms uppgå till mellan 300 och 2 000 akter.

Regeringen bedömer, mot bakgrund av det antal akter som kommissionen inom ramen för sitt uppdrag kan komma att granska, att kostnadsökningarna för de myndigheter och andra som kommer att vara uppgiftsskyldiga enligt den nu föreslagna lagen är begränsade. Regeringen bedömer även att uppgiftsskyldigheten kommer att underlätta för de berörda myndigheterna eller andra som är skyldiga att lämna uppgifter till kommissionen genom att dessa inte behöver bedöma om uppgifterna medför men eller skada för enskilda eller närstående till den enskilde. Uppgiftsskyldigheten bör således kunna medföra ett förenklat överlämnande av uppgifter. På så sätt bör förslaget enligt regeringens mening kunna minska administrationskostnaderna för de uppgiftsskyldiga, jämfört med om dessa först skulle vara skyldiga att göra en sådan sekretessprövning. För de statliga myndigheter som berörs av uppgiftsskyldigheten bedömer regeringen att eventuella kostnadsökningar ryms inom befintliga anslag. Det kan emellertid inte uteslutas att uppgiftsskyldigheten kan komma att innebära merarbete för de auktoriserade sammanslutningarna i form av t.ex. ökad administration. Det beror dock helt på vilka förutsättningar sammanslutningarna har att hantera ett utlämnande, t.ex. var och hur handlingarna förvaras och vilka personer som kan hantera utlämnandet. Det är därför svårt att beräkna de eventuella kostnader som kan uppkomma för de auktoriserade sammanslutningarna. Det eventuella merarbete eller den eventuella kostnad som kan uppkomma genom förslaget måste dock anses acceptabel i förhållande till syftet med förslaget.

Sammanfattningsvis bedömer regeringen att förslaget inte får några effekter av betydelse för myndigheters eller auktoriserade sammanslutningars administrativa börda. Förslaget bedöms inte heller medföra några betydande kostnader för myndigheterna eller de auktoriserade sammanslutningarna.

Konsekvenser för kommuner

Den kommunala självstyrelsen regleras bl.a. i 14 kap. regeringsformen, förkortad RF, och innebär att det ska finnas en självständig och, inom vissa ramar, fri bestämmanderätt för kommunerna. Enligt 14 kap. 3 § RF bör en inskränkning i den kommunala självstyrelsen prövas mot proportionalitetsprincipen, vilket innebär att en inskränkning inte bör gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som motiverat inskränkningsen.

Regeringen bedömer att uppgiftsskyldigheten kommer att beröra kommunernas socialnämnder och arkivmyndigheter. Enligt regeringens bedömning kommer konsekvenserna för kommunerna också i allt väsentligt att vara desamma som för de myndigheter vilka redovisats under föregående rubrik. Regeringen bedömer att förslaget inte innebär någon inskränkning av den kommunala självstyrelsen. Förslaget bedöms inte heller innebära något nytt åliggande som aktualiserar finansieringsprincipen.

Övriga konsekvenser

Regeringen bedömer att införandet av en uppgiftsskyldighet inte heller påverkar kostnaderna eller intäkterna för staten, regionerna eller enskilda. Förslaget bedöms inte heller medföra några konsekvenser för jämställdheten eller miljön eller några andra konsekvenser som bör redovisas.

7.2 Konsekvenser av sekretess hos Adoptionskommissionen

Förslaget till ändring i 42 kap. 9 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) innebär en förstärkning av skyddet för enskildas personliga integritet genom att uppgifter om känsliga förhållanden för enskilda som utan regleringen skulle vara offentliga kan omfattas av sekretess. Den nya sekretessen kan komma att medföra en begränsad ökning av arbetsbelastningen för kommissionen när allmänna handlingar begärs ut. Rätten att ta del av allmänna handlingar följer av grundlagen och de praktiska åtgärderna för att genomföra denna rätt är en del av den svenska förvaltningens uppgift. Det finns inte någon särskild budgetpost som enbart tar sikte på frågor om offentlighet och sekretess. Kostnader för utbildning m.m. täcks i stället av förvaltningsanslagen (jfr prop. 2008/09:150 s. 361). Förslaget föranleder således inga kostnadsökningar eller andra konsekvenser för den offentliga förvaltningen som leder till behov av ökade anslag.

Förslaget bedöms inte heller medföra några konsekvenser för jämställdheten eller miljön eller några andra konsekvenser som bör redovisas.

8.1 Förslaget till lag om skyldighet att lämna uppgifter till Adoptionskommissionen

1 § Myndigheter och sådana sammanslutningar som är auktoriserade för förmedling av barn från utlandet för adoption ska på begäran av Adoptionskommissionen (S 2021:08) lämna uppgifter som de förfogar över, om kommissionen behöver uppgifterna för att fullgöra sitt utredningsuppdrag i den del som rör kartläggning och analys av Sveriges internationella adoptionsverksamhet.

Lagen innehåller en bestämmelse om uppgiftsskyldighet för myndigheter och sådana sammanslutningar som är auktoriserade för förmedling av barn från utlandet för adoption. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.

Myndigheter och sådana sammanslutningar som är auktoriserade för förmedling av barn från utlandet för adoption ska på begäran av Adoptionskommissionen (S 2021:08) lämna uppgifter som de förfogar över till kommissionen, om kommissionen behöver uppgifterna för att fullgöra sitt utredningsuppdrag i den del som rör kartläggning och analys av Sveriges internationella adoptionsverksamhet.

Genom uppgiftsskyldigheten blir den sekretessbrytande bestämmelsen i 10 kap. 28 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) tillämplig och myndigheter kan därmed överlämna en uppgift till Adoptionskommissionen utan hinder av sekretess. Det är den utlämnande myndigheten som prövar om förutsättningarna för ett sekretessgenombrott är uppfyllda. Uppgiftsskyldigheten innebär även att sådana sammanslutningar som är auktoriserade för förmedling av barn från utlandet för adoption kan överlämna uppgifterna till Adoptionskommissionen utan att det anses som ett obehörigt röjande.

8.2 Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

42 kap.

9 § Sekretess gäller för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden hos

1. kommissionen för granskning av de svenska säkerhetstjänsternas författningsskyddande verksamhet i dess verksamhet för sådan granskning, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men,

2. kommissionen för utvärdering av nationell krishanteringsförmåga med anledning av naturkatastrofen i Asien i dess verksamhet för sådan utvärdering, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs,

3. kommissionen för granskning av regeringens, Utrikesdepartementets och utlandsmyndigheternas arbete med att uppnå frigivning av två svenska medborgare i utlandet (UD 2021:01) i dess verksamhet för sådan granskning, om det kan antas

att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs,

4. sannings- och försoningskommissionen för tornedalningar, kväner och lantalaiset (Ku 2020:01) i dess granskande verksamhet, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs,

5. sanningskommissionen för det samiska folket (Ku 2021:02) i dess granskande verksamhet, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs, och

6. *Adoptionskommissionen (S 2021:08) i dess verksamhet som rör kartläggning och utredning av Sveriges internationella adoptionsverksamhet, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs.*

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

Paragrafen innehåller bestämmelser om sekretess för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden hos vissa undersökningskommissioner. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

I *första stycket* införs en ny *sjätte punkt* som innebär att sekretess även gäller för sådana uppgifter hos Adoptionskommissionen i dess verksamhet som rör att kartlägga och utreda Sveriges internationella adoptionsverksamhet, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs. Sekretessen gäller med ett s.k. rakt skaderekvisit, dvs. en presumtion för offentlighet.

Sekretessens räckvidd är begränsad till Adoptionskommissionens verksamhet rörande kartläggning och utredning av Sveriges internationella adoptionsverksamhet. Utanför sekretessen faller uppgifter i annan verksamhet som Adoptionskommissionen bedriver, t.ex. personaladministration.

Ändringarna i *fjärde och femte punkterna* är enbart redaktionella.

Sammanfattning av promemorian Uppgiftsskyldighet för myndigheter och auktoriserade sammanslutningar för förmedling av barn från utlandet samt stärkt skydd för enskildas uppgifter i Adoptionskommissionens verksamhet (S2023/02222)

I promemorian föreslås en ny lag om skyldighet för myndigheter och auktoriserade sammanslutningar för förmedling av barn från utlandet för adoption att lämna uppgifter till Adoptionskommissionen (S 2021:08). Uppgiftsskyldigheten innebär att myndigheter och auktoriserade sammanslutningar, på begäran av Adoptionskommissionen ska lämna uppgifter som de förfogar över, om Adoptionskommissionen behöver uppgifterna för att fullgöra sitt utredningsuppdrag i den del som avser kartläggning och analys av adoptionsverksamheten.

Vidare föreslås att en ny sekretessreglering införs i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) till skydd för uppgifter om enskilda i Adoptionskommissionens verksamhet. Sekretessen ska gälla för uppgifter om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden hos Adoptionskommissionen i dess verksamhet som avser kartläggning och utredning av Sveriges internationella adoptionsverksamhet, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs. För uppgifter i en allmän handling föreslås att sekretessen ska gälla i högst 70 år.

Lagförslagen föreslås träda i kraft den 1 mars 2024.

Promemorians lagförslag

Förslag till lag om skyldighet att lämna uppgifter till Adoptionskommissionen

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Myndigheter och sådana sammanslutningar som är auktoriserade för förmedling av barn från utlandet för adoption ska på begäran av Adoptionskommissionen (S 2021:08) lämna uppgifter som de förfogar över, om kommissionen behöver uppgifterna för att fullgöra sitt utredningsuppdrag i den del som rör kartläggning och analys av Sveriges internationella adoptionsverksamhet.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2024.

Härigenom föreskrivs att 42 kap. 9 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

42 kap.

9 §¹

Sekretess gäller för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden hos

1. kommissionen för granskning av de svenska säkerhetstjänsternas författningsskyddande verksamhet i dess verksamhet för sådan granskning, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men,

2. kommissionen för utvärdering av nationell krishanteringsförmåga med anledning av naturkatastrofen i Asien i dess verksamhet för sådan utvärdering, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs,

3. kommissionen för granskning av regeringens, Utrikesdepartementets och utlandsmyndigheternas arbete med att uppnå frigivning av två svenska medborgare i utlandet (UD 2021:01) i dess verksamhet för sådan granskning, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs,

4. sannings- och försoningskommissionen för granskning av kränkningar och övergrepp mot tornedalingar, kväner och lantalaiset (Ku 2020:01) i dess verksamhet för sådan granskning, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs, *och*

5. sanningskommissionen för kartläggning och granskning av den politik som förts gentemot samerna och dess konsekvenser för det samiska folket (Ku 2021:02) i kommissionens verksamhet för sådan granskning, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs.

4. sannings- och försoningskommissionen för granskning av kränkningar och övergrepp mot tornedalingar, kväner och lantalaiset (Ku 2020:01) i dess verksamhet för sådan granskning, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs,

5. sanningskommissionen för kartläggning och granskning av den politik som förts gentemot samerna och dess konsekvenser för det samiska folket (Ku 2021:02) i kommissionens verksamhet för sådan granskning, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs, *och*

6. Adoptionskommissionen (S 2021:08) i dess verksamhet som avser kartläggning och utredning

¹ Senaste lydelse 2022:874

*av Sveriges internationella
adoptionverksamhet, om det kan
antas att den enskilde eller någon
närstående till denne lider skada
eller men om uppgiften röjs.*

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2024.

Efter remiss har yttranden kommit in från Adopterade Koreaners Förening, Adoptionscentrum, Adoptionskommissionen (S 2021:08), Arvika kommun, Borås kommun, Chileadoption.se, Helsingborgs kommun, Hovrätten över Skåne och Blekinge, Integritetsskyddsmyndigheten, Journalistförbundet, Justitiekanslern, Jönköpings kommun, Kalmar kommun, Kammarrätten i Stockholm, Kungsbacka kommun, Lidingö kommun, Malmö kommun, Motala kommun, Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, Nacka kommun, Norrköpings kommun, Riksarkivet, Socialstyrelsen, Stockholms kommun, Stockholms tingsrätt, Sundsvalls kommun, Sveriges ambassad i Bogotá, Sveriges ambassad i New Delhi, Sveriges ambassad i Peking, Sveriges ambassad i Santiago de Chile, Sveriges ambassad i Warszawa, Transnationellt adopterades riksorganisation, Uddevalla kommun, Västerås kommun och Östersunds kommun.

Därutöver har, utöver remisslistan, yttranden kommit in från Adopterade etiopiernas och eritreanernas förening, Organisationen för vuxna adopterade och fosterbarn samt Svenska Koreaadopterades nätverk.

Följande remissinstanser har inte kommit in med yttrande eller har angett att de avstår från att lämna synpunkter: Alingsås kommun, Barnen Framför Allt, Borlänge kommun, Emmaboda kommun, Falu kommun, Gävle kommun, Göteborgs kommun, Göteborgs tingsrätt, Kristianstads kommun, Riksdagens ombudsmän, Strömstads kommun, Sveriges ambassad i Seoul, Söderköpings kommun, Umeå kommun, Värnamo kommun, Växjö kommun och Örebro kommun.

Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2023-11-15

Närvarande: F.d. justitierådet Mari Andersson samt justitieråden Kristina Svahn Starrsjö och Eric M. Runesson

En skyldighet att lämna uppgifter till Adoptionskommissionen

Enligt en lagrådsremiss den 9 november 2023 har regeringen (Socialdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om skyldighet att lämna uppgifter till Adoptionskommissionen,
2. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av ämnesrådet Jimmy Järvenpää, biträdd av departementssekreteraren Sandra Rosenälv.

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 7 december 2023

Närvarande: statsminister Kristersson, ordförande, och statsråden Busch, Svantesson, Edholm, J Pehrson, Waltersson Grönvall, Strömmer, Roswall, Forssell, Slottner, M Persson, Wykman, Malmer Stenergard, Kullgren, Liljestrand, Brandberg, Bohlin, Carlson, Pourmokhtari

Föredragande: statsrådet Camilla Waltersson Grönvall

Regeringen beslutar proposition En skyldighet att lämna uppgifter till Adoptionskommissionen